

Het stikstofbeleid lijkt sprekend op de katholieke handel in aflaten

Door [Arnout Jaspers](#) - 13 mei 2023

Geplaatst in [Arnout Jaspers](#) - [Klimaat](#) - [Stikstof](#)

Op de streng katholieke school waar ik in de jaren zestig basisonderwijs 'genoot', hebben zwartgerokte paters en fraters mij vruchteloos geprobeerd te overtuigen van hun enige ware geloof. Als kind zeg je overal ja en amen op, maar voor de meesten van ons komt er een leeftijd dat we zelf beginnen na te denken, en daarna beklijfde de roomse hocus pocus totaal niet. Het geheugen kan bedrieglijk zijn, maar ik heb denk ik maar drie laar langer in de katholieke God dan in Sinterklaas geloofd.

Wie bij 'katholiek' alleen maar associaties heeft met bourgondische zuiderlingen en carnaval, kent het ware roomse geloof niet. Orthodoxe katholieken gingen bijna net zo schuldig door het leven als calvinisten. Want vrijwel elke actie die niet voldeed aan het ideaal van een heiligenleven was zondig, en zelfs al gedroeg je je als een heilige, alleen al de neiging om eens iets anders te doen was zondig, en God ziet alles.

Dit is vergelijkbaar met de huidige klimaatflagellanten, die zich bij alles wat ze doen schuld bewust afvragen wat dit betekent voor hun ecologische voetafdruk. Jonge vrouwen die 'vanwege klimaatverandering' besluiten geen kinderen te krijgen, of zelfs abortus plegen: dat is de hedendaagse variant van intreden in een karmelietessenklooster.

Het stikstofbeleid lijkt sprekend op de katholieke handel in aflaten

Met een rugzak schuld door het leven

Elke strenge katholiek ging met een rugzak schuld door het leven, die steeds voller raakte met dagelijkse zonden. Ook een doodzonde zat trouwens in een klein hoekje. Die zonden moest je biechten, en dan werden ze je vergeven, maar toch moest je daar na je dood nog voor boeten in het vagevuur, een voorproefje van de hel. Maar degenen wier zonden hen door de biecht al op aarde vergeven waren, ontsprongen de dans en mochten na een x-aantal jaren vagevuur door naar de hemel.

Om de deugdzamen het schrikbeeld van een langdurig verblijf in het vagevuur te besparen, werd vanaf de Middeleeuwen een systeem van aflaten opgezet. Dit waren door de kerk geautoriseerde brieven die de rechtmatige eigenaar een bepaalde korting op hun tijd in het vagevuur gaven. Het oorspronkelijke idee was, dat een gelovige zo'n aflaat verdiende door oprechte boetedoening en goede werken. De praktijk werd al snel dat allerlei kloosters, priesters en ordinaire charlatans aflaten gingen verkopen aan iedereen die maar betaalde.

De Nederlandse overheid is vorig jaar ook een handel in aflaten begonnen. Deze aflaten geven geen vergunning tot zondigen, maar tot stikstofdepositie. Ze worden uitgegeven door een stikstofbank die deels landelijk is, maar ook in elke provincie een filiaal heeft.

Het idee achter de stikstofbank is, dat er ondanks de stikstof-lockdown, toch telkens kleine beetjes 'stikstofruimte' vrijkomen. Er kunnen namelijk nog vergunningen worden verleend voor projecten die stikstofdepositie veroorzaken, als je die maar volledig compenseert met minder stikstofdepositie door een ander bedrijf, veelal omdat dit bedrijf stopt. Dit heet extern salderen.

Stikstofdepositie wordt lokaal uitgerekend, per Natura2000-gebied, en zelfs per hectare (hexagoon) in dat gebied. Dat gebeurt altijd met het computerprogramma Aerius. Op elke hexagoon in het Natura2000-gebied moet volledig gecompenseerd worden, maar de depositiepatronen van twee bedrijven matchen nooit precies met elkaar. Dus is het onvermijdelijk dat er op sommige hexagonen overcompensatie optreedt. Dat verschil (in kilo's stikstof per hectare per jaar) komt grotendeels in de stikstofbank terecht.

In principe, als je accepteert dat de stikstofdepositie nergens in Natura-2000 gebied nog mag toenemen, kan een stikstofbank een zinnig instrument zijn. Maar in de praktijk zijn de restanten stikstofruimte van dat extern salderen zo klein, dat er sprake is van een microdepositiebank - zo heet die ook echt.

Een paar konijnenkeutels per hectare per jaar

Bedrijven kunnen bij deze microdepositiebank terecht voor compensatie van stikstofdepositie van maximaal 0,7 gram (stikstof per hectare per jaar). Dat is slechts tien keer zo veel als de inmiddels beruchte, homeopatische grenswaarde van 0,07 gram waaronder geen vergunning nodig is. Dat laatste is een vogelpoepje per hectare per jaar; 0,7 gram is zoiets als een paar konijnenkeutels.

Het stikstofbeleid lijkt sprekend op de katholieke handel in aflaten

Zoals inmiddels algemeen bekend, zijn zulke hoeveelheden onmeetbaar klein, en liggen ze ver onder de grens van wat Aerius nog kan berekenen zonder dat de resultaten puur toeval zijn. Je kan aan Aerius net zo goed vragen hoeveel engelen er op de punt van een naald kunnen dansen. En toch moet een boer of een bouwbedrijf in de buurt van een Natura2000-gebied die volgens Aerius net te hoog uitkomt met z'n stikstofdepositie, zo'n aflaat aanvragen bij de microdepositiebank om verder te kunnen.

Volgens een woordvoerder van de gezamenlijke provincies is de microstikstofbank nog niet goed gevuld, en zijn de provincies 'terughoudend met het vrijgeven van stikstofruimte'. Dat blijkt ook al uit het feit dat de zogeheten PAS-melders, die nu juist zeer gebaat zouden zijn met een aflaat voor zulke piepkleine overschrijdingen, geen beroep mogen doen op de microdepositiebank.

De provincies zijn dus strenger in de leer dan de katholieke kerk, want lees even [deze passage](#) mee uit de Catechismus van de Katholieke Kerk (vul 'de Natuur' in voor 'God'):

'De aflaat is de kwijtschelding ten overstaan van God van tijdelijke straffen voor zonden die, wat de schuld betreft, reeds vergeven werden; de goed ingestelde gelovige kan deze kwijtschelding onder bepaalde welomschreven voorwaarden verwerven door toedoen van de kerk die als beheerster van de verlossing met gezag de schat der voldoeningen van Christus en de heiligen uitdeelt en toepast.'

Deze 'goed ingestelde gelovigen', zijn dat niet de PAS-melders ten voeten uit?

PAS-melders zijn namelijk boeren die voor 2019, geheel volgens de toenmalige wet, een melding deden van een piepklein beetje stikstofdepositie boven de 0,07 gram, waarvoor ze toen geen vergunning nodig hadden. Maar na de uitspraak van de Raad van State in 2019 die het PAS-systeem onwettig verklaarde, werden zij met terugwerkende kracht stikstofzondaars.

Het kabinet is roomser dan de paus

Het kabinet heeft uit en te na verklaard, dat deze PAS-melders geen blaam treft - hun zonden zijn hen reeds vergeven - maar toch komen ze nu niet in aanmerking voor een aflaat van de microdepositiebank. En dat, terwijl hun stikstofdepositie gewoon door Aerius wordt meegenomen in de berekeningen.

Voor de totale stikstofdepositie in Nederland, laat staan voor de staat van de natuur, zou het daarom niets uitmaken als alle PAS-melders nu een volledige aflaat kregen, zodat aan hun al jaren durende verblijf in het legale vagevuur een einde komt. Maar dit kabinet en de Raad van State blijven roomser dan de paus.

Wetenschapsjournalist [Arnout Jaspers](#) is schrijver van de bestseller '[De Stikstoffuik](#)'. Zijn columns verschijnen iedere zaterdag in Wynia's Week.

In de maand juni 2023 gaat Arnout Jaspers op tournee door Nederland langs zalen,

WYNIA'S WEEK

Het stikstofbeleid lijkt sprekend op de katholieke handel in aflaten

evenementen, clubs en boekhandels. Geïnteresseerde organisaties kunnen inlichtingen inwinnen via boekingen@blauwburgwal.nl.

Wynia's Week verschijnt 104 keer per jaar met even onafhankelijke als broodnodige berichtgeving, die vrij beschikbaar is voor iedereen. De donateurs maken dat mogelijk. **[Doet u mee?](#)** Hartelijk dank!